

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 27

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 19. juli 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 Árg.

Tilboð Marshalls.

Tað, sum øll verðin mest hevur fest seg við í seinastu døgum, er tilboð amerikanska uttanríkisráðharrans Marshalls til hitt neyðstadda Europa. Uttanríkisráðharrin setti fram hetta tilboðið í røðu, hann helt á Harvard universitetinum í Amerika. Sambandsríkini í Amerika vildu lata figgarligan stuðul til Europa, men europeisku londini skuldu fyrst boðast til fundar og leggja fram eitt felags uppskot at arbeiða eftir — ein felags plan, sum endurreising Europa skuldi fara fram eftir.

England tók heinan vegin við og boðaði Fraklandi og Ruslandi til fundar í Paris. Hesin fundur kom í lag, men hann endaði úrslitaleysur. Tær vónir um eina góða og semjuherandi úrtöku, sum heimurin hevði borið, brustu. Rusland kundi ikki vera uppi í, russiski uttanríkisráðharrin Molotov fór av fundi við øllum sínum monnum heim aftur til Moskva: Ruslands stjórn, sum eisini hevur fyri neyðini amerikansk dollars at byggja upp sitt land við, og sum sókt hevur at fáa hendur á teimum, helt seg ikki til at ganga saman við hinum londunum og taka móti tilboði Marshalls.

Hesin fundurin í Paris kann sigast at hava haft tvinnandi mál: óekonomiskt og politiskt. Vit hava í huga, at uttanríkisráðharrar stórlandanna hövdu ein Moskva-fund, har heimsins mongu vandamál skuldu verða havd til viðgerðar, og friður landanna millum verða tryggjaður. Sum kunnugt so endaði hesin fundur eisini úrslitaleysur.

Parisar-fundurin, hóast hann skuldi vera ein figgar-fundur, kundi ætlast at verða framhald av fundinum í Moskva: Summi hildu, at fundurin í Paris var hin seinasta royndin hjá stórlondunum at koma til eina semju.

Tað, sum nú mest politiskt áhugavert fæst burtur úr hesum hendingum, er spurningurin, um allar royndir at skapa samarbeiði millum øll heimsins lond detta niður fyri, og verðin aftur fer at býta seg fyri álvara

sundur í tveir stríðandi helm-ingar.

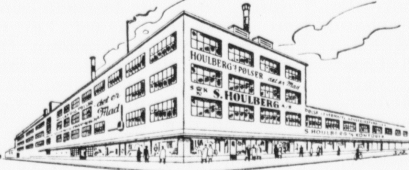
Úrslitini eru vánalig fyri at gott fer at spyrjast burtur úr. Tær hugsanir, sum valda í hesum heimsins sterkastu londum, Sambandsríkini í Amerika og Rusland, eru so ójavnar og standa so hvassliga móti hvørjari aðrari, at ikki kunnu tær renna saman, og ringar eru vónirnar til at tær kunna semjast um samarbeiði.

Sum stóðan er, stendur stríðið í dag um russiskt og amerikansk árinið í Europa. Rusland óttast, at Amerika vil sær til livs. Teir vilja tí tryggja seg. Fáa kommunistiska hugsjón fram í europeiskum londum, so stjórnir landanna verða vinir Ruslands.

Eingin kann beinleiðis siga, at politiskar treytir leggja aftanfyri tilboð Marshalls. England, sum er frælskært land og altíð hevur barst fyri politiskum frælsi, játtar tilboðnum, rósar tí mikið og býður øðrum europeiskum londum at koma av nýggjum til samráðingar um uppskotið. Teir siga tað vera eitt bjargingartilboð. Europa má hava amerikansk dollars, um tað skal mennast aftur, og nógv lond tóku við bjóðingini at fara til nýggjan fund.

Marshall-tilboðið er so í fyrsta umfari hjálp til deyðsjúk, krigsherjað lond. Men undir øllum herja stórir politiskir spurningar sum heimurin ótolin slotar eftir.

**Tit fáa
bestu málingina hjá okkum.
M. P. Jacobsens malarabúð.**

Vit levera
KJØT-PYLSUR-FLESK
OG KONSERVERS
i allar bestu kvalitetum.

S. HOULBERG A/S
Fødevarer - Pølser - Leverpostej og Konserverfabriker
Statskontrol 352
KØDBYEN KØBENHAVN

Umboð:
Otto Jacobsen
Vestmanna

Hvussu stendur til við móðurmálinum?

Eitt litið, fámént fólk hevur altíð striggið við at sæta sær bæði figgarliga, vinnuliga og andaliga, tað verður í øllum lutum og viðurskiftum at leggja undir sterkari ávirkan frá størri londum. Um tað tí skal bjarga sær sum fritt, serstakt fólk, má tað beinanvegin — serliga í okkara tíð — standa í einum jøvnum áhaldandi bardaga. Og hesin bardagi má verða hildin, um so fólkisk skal eittast at hava politiskt frælsi ella ikki.

Vit Føroyingar eru einamest av øllum smáum tjóðum hesum viðvíkjandi í ógvuliga trongum skóm.

Okkara serstaka stóða gjörði, at her mentu seg serstakt mál og serstök mentan. Men tá ið handilslívið loysnaði, og útheimurin bólaði inn á okkum, gjörðist vandi fyri, at bæði mál og mentan skuldu ganga til grundar.

Tá var tað, at hin tjóðskaparliga rörsan kyknaði upp; hon gjörðist var við hesa vanlukku og setti sær fyri at vekja fólkisk til at verja seg og varðveita síni tjóðskaparligu eyðkenni.

Tað, ið hon fyrst fór at leggja dentin á, var málróktanina og at vinna málinum rætt til at nýtast har, ið andaliga lívið skuldi verða nórt og verða latið til fólkisk.

Skúlin og kirkjan vóru teir stovnar, sum tjóðskaparrörsan strongdi á og royndi at vinna málinum ein sess í. Hesir heitu tjóðskaparunglingarnir kvóðu eisini vekjandi harmakvæði um

málið, ið áður hevði rættin í skúla, kirkju og á tingi, men sum nú var skúgvað burtur og mátti oliva í sorg og sùte.

Menn vóru eisini, sum fóru at gera málinum amboð, so tað kundi verða nýtt. A. C. Evensen, sum ikki var skúlamaður, skapti sínar fráluku lesibökur. J. Dahl fór at týða Nýggja Testamentið, týddi biblíusöguna. Hópur av sálum hava eisini verið týddir hesi ár. Saman um tikið vóru árin her framman undan ein gróðurtíð í Føroyum — ein óvanliga rik andalig tíð undir so smáum og trongligum viðurskiftum.

Men so er at spyrja, hvussu til stendur nú, um vit, sum skuldu byggja á grundina, teir gomlu lögðu, hava verið trúligir byggingarmenn. Um eins nógv er komið á skafti nú sum tá, og um verunliga nógv stig eru vunnin fram.

Tá ið ein skal vera sannur, so má vera sagt, at litil er framburðurin at kenna. Undir hesum politisku viðurskiftum, sum eru, hava vit rættin at nýta móðurmálið bæði í skúla og kirkju; men vit eru litið komnir áleiðis við amboðum. So stalt kann vera sagt, at skúlin stendur á somu grund sum áður.

Vit finga rættin at nýta føroyskt mál sum undirvísingarmál; men tá ið allar lærdómsbökur eru á øðrum máli, er ikki mikil vinningur við tí. Lærarin kann rættleiða barnið á tess egna málið, men tann bókaheimur tað nýtir er tí fremmindur. Einasta lærubók á føroyskum skúla er biblíusógan, og ofta kann henda, at hon er heldur ikki føroysk, og í teimum hægri skúlunum er ikki mætari.

Tað er rætt, sum menn hava sagt, at skúlin er óbeinligur. Hann handfer øll evni uttan tey, sum viðvíkja okkara egna landi og fólk. Tann söga, ið lærd verður, nevnr ikki Føroyar ella Føroyingar, so skulu føroysk børn ella unglingar vita nakað um söguna hjá fólk sínum. so má lærarin gera tað av sínum egnu eintingum. Tey problem, sum Føroyingar standa fyri, koma ikki fram fyri føroyskar næmingar. (Meira).